

Pericopa Tazria - Haftara: Despre sfâșierea veșmintelor în Vechiul Testament și semnificația lor [anul 5784]

Haftara din pericopa Tazria, când se citește separat de pericopa Mețora, conține două povești despre profetul Elișa (Elisei) din 2Regi 4:42-5:19. În 2Regi 5:7 ni se spune: „Când regele Israelului a citit scrisoarea, și-a sfâșiat veșmintele...”. Noi nu știm despre ce rege este vorba. În cercetarea științifică sunt două supoziții: ori este vorba despre Yehoram, ori despre Iehu. În acest articol noi nu ne vom ocupa de această dilemă, ci de acțiunea de sfâșiere a veșmintelor pe care o execută regele Israelului, fie el cine o fi. Noi vom analiza aceste fapte în contextul altor povești asemănătoare din Tanach. Mulți cercetători au dovedit deja că această temă a hainelor conține aspecte sociale, religioase și culturale, iar noi nu putem întotdeauna să percepem sensul lor.

În afară de rolul clasic de acoperire a pielii corpului „I-a acoperit pe cel gol cu un veșmânt” (Ezechiel 18:7) și apărarea de vreme rea „Cine-și scoate haina într-o zi rece este ca oțetul turnat ...” (Proverbe 25:20), veșmintele în aceea perioadă au folosit la transmiterea de idei și simboluri. Veșmintele au folosit la identificarea claselor sociale. De exemplu despre hainele preoților s-a spus: „pentru slavă și pentru splendoare” (Exod 28:2). Hainele au fost folosite și pentru schimbări de poziții sociale, ca la Iosef „și l-a îmbrăcat cu haine de in fin” (Geneza 41:42); schimbarea hainelor regelui Ioiachin „Acesta și-a scos hainele de deținut” (2Regi 25:29): „Iar Mordehai a ieșit de dinaintea împăratului cu veșmânt împărătesc turcoaz și alb și o coroană mare de aur și o mantie din in fin și din purpură” (Ester 8:15). Transmiterea hainelor de la unul la altul putea să însemne numirea unui moștenitor și transmiterea atribuțiilor. De exemplu transmiterea hainelor de la Aaron la Elazar „Dezbracă-l pe Aaron de hainele sale și îmbracă-l cu ele pe fiul său Elazar” (Numeri 20:26-28); transmiterea mantiei lui Eliyahu (Ilie) către Elișa (Elisei) „Ilie s-a dus la el [Elisei] și și-a aruncat veșmântul de profet peste el” (1Regi 19:19). În perioade de doliu se îmbrăcau în haine diferite de cele cu care se îmbrăcau zi de zi. De exemplu în povestea lui Tamar, soția lui Er: „Și-a scos voalul de pe ea [Tamar] și a pus hainele ei de văduvă” (Geneza 38:19); femeia din Tecoa: „Ține-te rog, doliu și pune-ți-te rog veșminte de doliu” (2Samuel 14:2). Erau și acele situații în care se deghizau și astfel își schimbau identitatea prin îmbrăcarea altor haine. Găsim în extrem de multe versete, printre care Geneza 27: 15-16, Iosua 9:5. 1Samuel 28:8, 1Regi 14:2, 1Regi 22:30, 2Cronici 35:22.

Unul din cele mai evidente fapte legate de haine este că Tanachul aproape că nu amintește soiuri de haine. Printre cele amintite se numără: haină de lână fină (în ebraică *ktonet* כְּתוֹנֶת), voal (*teif* תַּיִף), mantie (*meil* מַעִיל), șal (*aderet* אֲדָרֶת), brâu de in (*mitpahat* מִתְּפָחַת), centură de piele (*ezor* עֶזְרוֹר) și hainele preoților. Există și descripții despre hainele lui Dumnezeu: „Și s-a îmbrăcat cu caritatea ca și cu o cămașă de zale și și-a pus pe cap coiful salvării. S-a îmbrăcat cu veșmintele răzbunării ca o haină și s-a înfășurat cu zelul ca o mantie” (Isaia 59:17); „Cine este acesta ... care are o îmbrăcămintă care impune respect ... de ce îți este haina roșie și de ce îți sunt veșmintele ca ale celui ce calcă struguri în teasc?” (Isaia 63 1,3).

Descrierea sfâșierii veșmintelor apare în Tanach de 34 de ori. În marea majoritate a cazurilor aceștia sunt bărbați. Numai în două cazuri sunt femeile care își sfâșie veșmintele: Tamar, fiica lui David „Atunci Tamar ... și-a sfâșiat veșmântul cu dungi pe care-l avea pe ea (căci așa obișnuiau să se îmbrace fiicele fecioare ale regelui: cu tunici fără

mânci)" (2Samuel 13:19); Atalia, regina Israelului și a Iudei „Atalia și-a sfâșiat imediat veșmintele și a început să strige, Uneltire! Uneltire!" (2Regi 11:14). Sfâșietorii veșmintelor aparțin tuturor claselor sociale: oameni de rând: Ruben – Geneza 37:29; Iacov – Geneza 37:34; Iov – Iov 1:20; tovarășii lui Iov – Iov 2:12; conducători: Yiftah (Iefta) – Judecători 11:34; regi și regine: David – 2Samuel 1:11; Ahab – 1Regi 21:27; Ezechia – 2Regi 19:1 și alții; preoți – Ezra 9:3; profeți: Elisei – 2Regi 2:12; poporul – 2Samuel 3:31; mesageri: 2Samuel 15:32 și alții.

În continuare vom analiza împrejurările în care s-au sfâșiat haine:

1. Doliul poate fi moartea unei rude, de exemplu David la moartea lui Amnon în 2Samuel 13:31 și alții; un prieten apropiat, de exemplu David la moartea lui Șaul în 2Samuel 1: 11 și alții; un demnitar, de exemplu David și poporul la moartea lui Avner în 2Samuel 3:31. Cercetătoarea Yael Șemeș explică semnificația acestei sfâșieri ca o rupere a lumii îndoliatului din cauza morții dragului său. De asemenea ea exprimă și trecerea lui la un alt statut, de exemplu orfan, văduv, părinte îndoliat. Poate reprezenta identificarea sa cu decedatul. Preoților li s-a interzis sfâșierea hainelor în doliu: Levitic 10:6; 21:10. Cauza este că le era interzis să părăsească Templul.
2. În urma unor catastrofe: violul Tamarei, fiica lui David (2Samuel 13:19); câteodată și înaintea unei catastrofe, ca în cazul lui Yiftah (Iefta) care s-a jurat pe viața fiicei lui (Judecători 11:35); poporul își sfâșie hainele în urma unei înfrângerii în HaAi pe vremea lui Iosua (Iosua 7:6); Atalia își sfâșie hainele în urma trădării poporului (2Regi 11:14).
3. Diferite simboluri: ruperea țării cum este în conflictul dintre Samuel și Șaul în care ultimul pierde monarhia (1Samuel 15:27); trecerea monarhiei de la Solomon la Ieroboam (1Regi 11:30).
4. Evenimente diferite. Câteodată este vorba despre replică la vești proaste, nu moarte. De exemplu Ruben când aude că Iosef a dispărut (Geneza 27:29); frații lui Iosef găsesc ceașca în pachetele lor (Geneza 44:13); poporul evreu cere să se întoarcă în Egipt (Numere 14:6).

Cu alte cuvinte, sfâșierea veșmintelor se petrece în cazuri de catastrofe neașteptate, inclusiv moartea, învingere, viol, păcate diferite, hulirea Domnului sau situații de incompetență.

Să ne întoarcem la sfâșierea hainelor din haftara noastră. Pricina sfâșierii hainelor nu este nici doliu, nici o catastrofă, ci o temere foarte mare. Elisei întreabă: „De ce ți-ai sfâșiat hainele?" (2Regi 5:8). Un comportament opus găsim la Eremia: „Nu le-a fost frică și nu și-au sfâșiat hainele" (Eremia 36:24).

Sfâșierea hainelor poate exprima șoc, stres, frică, regret, chiar și supărare. Noi nu cunoaștem precis semnificația sfâșierii hainelor din perioada biblică, fiindcă nu avem detalii despre aceasta. În zilele acelea se cunoștea semnificația lor, iar noi putem doar să le presupunem comparând cu ce știm de la alte culturi antice.

Să încheiem cu spusele profetului Ioel spre compatrioții săi: „Sfâșiați-vă inima, nu veșmintele, întoarceți-vă la Domnul Dumnezeul vostru, căci este binevoitor și îndurător, încet la mânie și bogat în bunătate iubitoare și consolează pentru rău" (Ioel 2:13).